

The Legal Nature of "Match-Fixing" in International Sports Law

Abstract

The phenomenon of "match-fixing" today as a modern symbol of corruption in the field of sports has become a transnational and cross-border problem due to its connection with events such as gambling, betting and the role of international organized criminal groups interwoven with it. The spread of this phenomenon has made various sports disciplines, different levels of competitions and different athletes, coaches, referees and competition officials to be involved in it. Therefore, the need to deal with "match-fixing" in a comprehensive and coordinated manner with the help and cooperation of all the stakeholders in the field of sports has been doubled. This The present article first tries to deal with the phenomenology of "match-fixing" and its place in various international documents in a descriptive-analytical method and then provide a more accurate evaluation of the regulations and sanctions of "match-fixing" in order to offer a framework to deal with it more effectively through identifying and analyzing the legal nature of this phenomenon as a national and transnational issue, especially in the field of international sports law, with the emphasis on its structures including the opinions of the Court of Arbitration for Sport.

Keywords: Match-fixing, Competition manipulation, International sports law, Court of Arbitration for Sport, betting.

ماهیت حقوقی "تبانی در نتیجه بازی" در حقوق بین الملل ورزشی

چکیده

پدیده "تبانی در نتیجه بازی" بعنوان یک نماد مدرن فساد در حوزه ورزش، امروزه به دلیل گره خوردن با رویدادهایی مثل قمار، شرط بندی و نقش گروههای جرایم سازمان یافته بین المللی در آن، به یک مشکل فراملی و فرامرزی تبدیل شده است. گستردگی این پدیده سبب شده رشته های متنوع ورزشی، سطوح مختلف مسابقات و طیف های زیادی از ورزشکاران، مربیان، داوران و مقامات مسابقات درگیر آن شوند. لذا ضرورت مقابله با "تبانی در نتیجه بازی" به شیوه ای جامع و هماهنگ با کمک و همکاری همه ذینفعان حوزه ورزش، دوچندان گردیده است. نوشتار حاضر با روش توصیفی-تحلیلی اولاً به پدیده شناسی "تبانی در نتیجه بازی" و شناخت جایگاه آن در اسناد مختلف بین المللی، می پردازد. ثانیاً تلاش می کند با شناسایی و تجزیه و تحلیل ماهیت حقوقی این پدیده به عنوان امری ملی و فراملی، علی الخصوص در عرصه حقوق بین الملل ورزشی و با تاکید بر ساختارهای آن از جمله آراء دیوان داوری ورزش، بتواند ارزیابی دقیق تر و صحیح تری از ضوابط و ضمانت اجراهای حاکم بر آن را ارائه نموده و زمینه و بستری لازم را برای مقابله و مبارزه موثر با پدیده "تبانی در نتیجه بازی" فراهم آورد.

کلیدواژگان: تبانی در نتیجه بازی، دستکاری در مسابقات، حقوق بین الملل ورزشی، دیوان داوری ورزش، شرط بندی.

مقدمه

لذت و هیجانی که ورزش برای میلیونها طرفدار خود در سرتاسر جهان ایجاد نموده و اصول شرافت و بازی جوانمردانه، حکم می کند که نتایج مسابقات ورزشی، متصف به وصف «غیرقابل پیش بینی بودن» بوده و صرفاً براساس مهارت و اراده ورزشکاران و به دور از هرگونه فساد و دخالت گروههای فاسد تعیین شود، چراکه این اعمال براحتی می تواند شهرت و محبوبیت ورزش را خدشه دار نموده و به تدریج از میان ببرد. قطعاً پدیده "تبانی در نتیجه بازی"، یکی از مهمترین این تهدیدها برای ورزش است که به آسانی وصف غیرقابل پیش بینی بودن نتیجه بازی را که ویژگی ذاتی انصاف در رقابت است، از بین می برد.

در طول دوده گذشته نیز این پدیده (علی الخصوص آنجا که مرتبط با شرط بندی است)، به یک مسئله اجتماعی تکرارشونده تبدیل شده و از مرزهای ملی، رشته های متنوع ورزشی و از سطوح مختلف مسابقات عبور کرده و طیف گسترده ای را شامل ورزشکاران، مربیان، داوران و مقامات مسابقات، درگیر خود نموده است.^۱

«تجاری سازی ورزش»، همراه با ورود بیش از حد پول و «پوشش گسترده رسانه ای»^۲، بعنوان دو عامل کلیدی همراه با عوامل متعدد دیگر، منجر به افزایش نقش و اهمیت نتایج ورزشی برای بنگاههای مالی قانونی و غیرقانونی شده و سبب گردیده است هیچ نوع ورزشی از دستکاری در نتایج آن و هیچ ذینفعی از ذینفعان ورزشی از تبعات فراوان آن، بطور مستقیم یا غیرمستقیم، مصون نباشند. برابر گزارش اسپورت رادار^۳، از زمان راه اندازی سیستم جهانی تشخیص تقلب^۴ در سال ۲۰۰۵، برای اولین بار در سال ۲۰۲۲ تعداد مسابقات مشکوک به "تبانی در نتیجه بازی" کشف شده از مرز ۱۰۰۰ مسابقه در یک سال تقویمی گذشته و به عدد ۱۲۱۲ مسابقه مشکوک در ۱۲ ورزش مختلف ورزشی و در ۹۲ کشور مختلف رسیده است.^۵ در حال حاضر تقریباً بطور جهانی هم پذیرفته شده که باید با "تبانی در نتیجه بازی" بعنوان یک مظهر مدرن و رایج فساد که عناصری از جرایم سازمان یافته ملی و فراملی را دربر میگیرد،

¹ Minhyeok Tak, et al, "The Problems and Causes of Match-Fixing: Are Legal Sports Betting Regimes to Blame?" , Journal of Criminological Research, Policy and Practice, Vol.4, Issue:1, March(2018), at 73.

² Damir Primorac, Marko Pilić, "SUZBIJANJE MANIPULACIJE SPORTRADARSKIM NATJECANJIMA PREMA KONVENCIJI VIJEĆA EUROPE CETS BRoJ 215", Zbornik Radova Pravnog Fakulteta u Splitu, vol.57 (2020), at 356.

³ The Sports Technology Company

⁴ The Universal Fraud Detection System - UFDS

⁵ Sportradar AG, " Betting Corruption and Match-Fixing in 2022: A Review by Sportradar Integrity Services", March 2023, at 4.

به شیوه ای جامع و هماهنگ توسط ذینفعان مختلف، مقابله شود.^۶ از نظر پیشینه تحقیق، در کتب و مقالات متعدد به زبانهای لاتین، اگرچه موضوع تبانی در نتیجه بازی با تفصیل بیان میگردد لکن عمدتاً به ارتباط بین "تبانی در نتیجه بازی" با جرایم سازمان یافته بین المللی، قمار و بسترهای شرط بندی قانونی و غیرقانونی پرداخته شده^۷ و بعضاً بصورت مطالعه موردی کشورهای خاص بوده^۸ و در نتیجه و جمع بندی نیز، غالباً پیشنهاد تصویب قوانین و مقررات کیفی در قوانین ملی را برای تبانی در نتیجه بازی، ارائه داده اند.^۹ کتب و مقالات ارزشمندی نیز در حوزه حقوق ورزشی، به فارسی نگاشته شده (البته فراوانی محدودی دارند) که بیشتر به بررسی پدیده تبانی در حقوق داخلی و نه حقوق بین الملل و رشته های خاص ورزشی، پرداخته شده^{۱۰} و برخی نیز راهکارهایی غیر حقوقی^{۱۱} و از منظر مدیریت ورزشی و پیشگیری، همچون آموزش، آگاهی و... را در مقابله و مبارزه با پدیده تبانی ارائه نموده اند.^{۱۲}

وجه تمایز پژوهش حاضر در اینست که در این نوشتار با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی، اولاً به پدیده شناسی "تبانی در نتیجه بازی" و شناخت جایگاه آن در اسناد مختلف بین المللی، پرداخته شده و ثانیاً تلاش می شود با شناسایی و تجزیه و تحلیل ماهیت حقوقی این پدیده به عنوان امری ملی و فراملی، علی الخصوص در عرصه حقوق بین الملل ورزشی و با تاکید بر ساختارهای آن از جمله آراء دیوان داوری ورزش، بتوانیم ارزیابی دقیق تر و صحیح تری از ضوابط و ضمانت اجراهای حاکم بر آن را ارائه نموده و زمینه و بستر لازم را برای مقابله و مبارزه موثر با پدیده "تبانی در نتیجه بازی" فراهم آوریم. لذا می بایست در گام اول، چیستی و چرایی این پدیده را به خوبی درک نموده و مورد

⁶ UNODC & ICSS, *Resource Guide on Good Practices in the Investigation of Match-Fixing* (New York: United Nations, August, 2016), at 2.

⁷ Tweedie, J., & Holden, J. T. "A Legal Perspective on Match-Fixing." (2022).

⁸ Hessert, Björn, & Chui Ling Goh. "A Comparative Case Study of Match-Fixing Laws in Singapore, Australia, Germany, and Switzerland." (2022).

⁹ Smith, Anna. "Criminal Offences for Match-Fixing: Observations on the Current Framework and Suggestions for Future National Legislation." (2023).

^{۱۰} ساداتی فلاح آبادی، سیداشکان، «مبارزه با تبانی در ورزش فوتبال از دیدگاه نظام حقوقی ایران»، ۱۳۹۹.

^{۱۱} ملائی، مینا، افروزه، محمدصادق، «شناسایی علل گرایش به تبانی منابع انسانی و راهبردهای مبارزه با آن در ورزش»، ۱۳۹۹.

^{۱۲} چراغ بیرجندی، کاظم، میرمراذهی، افسانه، داوودی، رامین، «تاثیر تبانی بر روح ورزش»، ۱۳۹۸.

تجزیه و تحلیل قرار دهیم و در گام بعدی جهت تدوین برنامه ای جامع و همه جانبه برای مقابله با آن - با همکاری همه ذینفعان و در ابعادی بین المللی - ماهیت و جایگاه حقوقی این پدیده را در حقوق بین الملل ورزشی شناسایی و تجزیه و تحلیل نماییم.

۱. پدیده شناسی "تبانی در نتیجه بازی"

۱-۱. واژه شناسی

دو اصطلاح "Match-fixing" و "Competition-fixing" امروزه توسط نهادهای بین المللی ورزشی، قوانین ملی برخی کشورها و حتی در سطح شورا و اتحادیه اروپا بکار برده می شود، لکن وحدت رویه ای در مورد کاربرد دقیق آن وجود ندارد. از "فعالیت متقلبانه برای اطمینان از پیروزی یک تیم در یک مسابقه"^{۱۳}، "دستکاری در مسابقات ورزشی"^{۱۴} در کنوانسیون مکلین^{۱۵} و کمیته بین المللی المپیک^{۱۶} و اصطلاحات متنوعی همچون "کلاهبرداری ورزشی"^{۱۷}، "رشوه در مسابقات ورزشی"^{۱۸}، "فساد بازیکنان"^{۱۹} یا "فعالیت های فاسد مربوط به رویدادهای ورزشی"^{۲۰} که در سطوح قوانین ملی کشورها بکار برده می شود. از آنجا که برای این اصطلاح معادل فارسی تعیین نشده و با توجه به جمیع جهات، در این پژوهش معادل فارسی "تبانی در نتیجه بازی"، مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

۱-۲. مفهوم شناسی "تبانی در نتیجه بازی"

علیرغم تعاریف متعدد از تبانی در نتیجه بازی، مهمترین و پذیرفته شده ترین تعاریف ارائه شده کنوانسیون شورای اروپا در مورد دستکاری در مسابقات ورزشی^{۱۴} و کنوانسیون مکلین^{۱۵} - که یک کنوانسیون تخصصی در این زمینه است - میباشد^{۲۱}، که بیانگر موارد دستکاری در مسابقات ورزشی است.

¹³ Cambridge, Match fixing. Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus, Cambridge University Press (2016). Retrieved from : <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/match-fixing>.

¹⁴ Match-fixing in sports competitions

¹⁵ UN Convention on the Provisions for the Prosecution of Competition Manipulation, (Lausanne, International Olympic Committee, June, 2016a) at 12.

Marcelo Morelson, "Deconstructing Match-Fixing: a Holistic Framework for Sport Integrity Policies", Crime, Law and Social Change, published online: 03 March, (2020), at 3.

¹⁷ Sporting Fraud

¹⁸ Bribery in Sporting Contests

¹⁹ Corruption of Players

²⁰ Corrupt Activities Relating to Sporting Events

²¹ علیرغم بکارگیری اصطلاح «دستکاری» به جای «Match-Fixing» در این سند، در ادبیات Match-Fixing، هر دوی این اصطلاحات در شورای اروپا، مترادف هم استفاده شده اند.

در مسابقات ورزشی عبارت است از "ترتیب/چیدمان"، "اقدام" یا "ترک عمدی" با هدف تغییر نامناسب "نتیجه" یا "روند" یک مسابقه ورزشی^{۲۲} بمنظور حذف "تمام" یا "بخشی" از ماهیت غیرقابل پیش‌بینی مسابقات ورزشی با هدف کسب امتیاز و "مزیت ناروا" برای خود یا دیگران.^{۲۳} این تعریف در حال حاضر راهنمای تحقیق و تفحص مجرمان از طریق اینترپل نیز هست^{۲۴} و در ماده ۲ دستورالعمل نهضت المپیک در مورد جلوگیری از دستکاری در مسابقات نیز از تعریف مشابهی استفاده شده است.^{۲۵}

دقت در تعریف، نشان می‌دهد تبانی در نتیجه بازی بصورت یک فرآیند رخ داده و دارای بازیگران متعدد و متفاوتی از نظر نقش و تاثیرگذاری است که میتواند شامل بازیکنان، داوران و مقامات مسئول مسابقه (عوامل مستقیم) و اشخاص ثالثی مانند نماینده یا مالک باشگاه، سندیکاهای شرط بندی، گروه های جرایم سازمان یافته و... (عوامل غیرمستقیم)^{۲۶} باشد که با انگیزه های متفاوتی موجب دستکاری نتیجه یک رویداد ورزشی می شوند.

نکته قابل تامل دیگر اینست که «منشأ انگیزه اقدام»، یک عنصر مهم در مفهوم شناسی تبانی در نتیجه بازی و طبقه بندی آن است. گاهی "تبانی در نتیجه بازی" با انگیزه ورزشی صورت می‌گیرد که معمولاً به وضعیتی اطلاق می شود که در آن تبانی برای اثرگذاری بر نتیجه بازی از طریق دخالت در "نتیجه" یا "فرآیندهای" حین مسابقه، صورت گرفته و در آن حداقل یک منفعت مالی مستقیم یا غیرمستقیم وجود دارد. البته حالت‌های متنوعی هم متصور است: در یک حالت، "تبانی در نتیجه بازی" فقط می تواند یک «تاکتیک» بازی باشد. در این حالت تبانی، تخلف و جرم نیست و تا زمانی که رفتارها فسادآمیز نبوده و تهدیدی برای یکپارچگی ورزش نباشند، نیازی به تنبیه و مجازات ندارند. اما در حالت‌هایی غیر از وضعیت اول، عمدتاً تبانی ها با نقض یا تخلف از مقررات و آیین نامه های ورزشی همراه است (فارغ از وجود یا عدم وجود عنصر مالی). نمونه ای از این شکل از تبانی، می تواند باخت عمدی

^{۲۲} از تغییر و دستکاری در "روند" یک مسابقه بعنوان Spot-Fixing یاد میشود که یکی از شاخه های Match-Fixing است و به معنی دستکاری عناصر خاصی از یک مسابقه در طول برگزاری آن می باشد. (مثل پنالتی در فوتبال و...)

^{۲۳} Council of Europe Treaty Series (CETS) No.215 (2014), at 3.

^{۲۴} Interpol & Ioc, *Handbook on Protecting Sport from Competition Manipulation*, (Lausanne-Switzerland: International Olympic Committee, 2016), at 18.

^{۲۵} IOC, Code of Ethics and other texts, (2022) Edition, at 78.

^{۲۶} از این عوامل، به عنوان عوامل فیکس کننده مسابقات یا Match-Fixers نام برده می شود که تبانی را توسط مدیران، بازیکنان یا سایر عوامل مسابقه و گردانندگان (Runners) انجام می دهند.

انفعالی^{۲۷} بدلیل کم کاری در عملکرد اصلی، باشد^{۲۸}. که در این حالت انگیزه و هدف میتواند مستقیماً تامین و سود مالی یک باشگاه باشد و گاهی هم انگیزه هایی از جمله حفظ یک مکان خاص در جدول رده بندی یا ماندن در یک لیگ، بدست آوردن مزیت رقابتی در آینده با تلاش برای کسب رتبه قطعی در پایان فصل و ... که این نتایج معمولاً با خرید حریف و/یا مسئولان مسابقه و/یا با شکست عمدی یا تلاش کمتر برای پیروزی، بدست می آیند.^{۲۹} هر چند نمی توان با قاطعیت گفت در این حالتها مستقیماً پای پول در میان نیست. در نتیجه در این دیدگاه، پدیده "تبانی در نتیجه بازی" یک "تخلّف انضباطی"^{۳۰} است که باید متناسب با آن مجازاتهای لازم در نظر گرفته است.

ماهیت حقوقی "مجازاتهای ورزشی" هم که ممکن است شامل اخطار، محرومیت، سقوط و جریمه باشد، توسط دادگاه فدرال سوئیس در پرونده ای تحت عنوان پرونده «گاندل»^{۳۱} بیان و از آنها بعنوان مجازاتهای قانونی، یعنی نوعی مجازات قراردادی یاد شد.^{۳۲} گاهی نیز "تبانی در نتیجه بازی" با انگیزه های شرط بندی، قمار با فساد رخ میدهد و آن زمانی است که افراد ثالثی با استفاده از ترکیبی از بسترهای شرط بندی ورزشی (قانونی یا غیرقانونی)، یک پدیده تبانی را برای بدست آوردن منافع مالی غیرقانونی هدایت می کنند و بخشی از سود را با افراد مرتبط با ورزش که تبانی را در زمین بازی اجرا کرده اند، تقسیم می کنند^{۳۳} و گاهی "تبانی در نتیجه بازی" مرتبط با جرایم سازمان یافته (یعنی جرایمی که با برنامه ریزی، کسب سود و قدرت و به صورت گروهی انجام می شود) است. در این وضعیت ها، تبانی بعنوان یک جرم در نظر گرفته شده که می بایست با آن برخورد کیفری هم صورت پذیرد.

۲. "تبانی در نتیجه بازی" در حقوق بین الملل ورزش در معنای اعم

در دودهده اخیر سازمان ملل متحد، اتحادیه اروپا، شورای اروپا و اینترپل نیز در زمینه برخورد با پدیده تبانی در نتیجه بازی، بسیار فعال بوده اند. سازمان ملل از طریق کنوانسیون علیه

²⁷ Passive Tanking

²⁸ Minhyeok Tak et al, "Too much at Stake to Uphold Sport Integrity? High-Performance Athletes' Involvement in Match-Fixing", *Crime, Law and Social Change*, vol.74 (2020), at 27.

²⁹ Tak et al (2018), op. cit. at 74.

³⁰ Disciplinary Offence

³¹ Elmar Gundel vs/ FEI, CAS 96/A/63.

³² Diaconu.M, Kuwelkar.S, Kuhn.A, "The Court of Arbitration for Sport Jurisprudence on Match-Fixing: A Legal Update", *The International Sports Law Journal*, vol.21 (2021), at 28.

³³ UNODC & ICSS, op.cit. at 2.

فساد^{۳۴} بعنوان تنها سند قانونی الزام آور جهانی مبارزه با فساد^{۳۵} و کنوانسیون علیه جرایم سازمان یافته فراملی^{۳۶}، با توجه به حمایت تقریباً مناسب جهانی از آنها، یک چارچوب حقوقی بین المللی مهم برای جرایم مرتبط با فساد ایجاد نموده اند که می تواند مبنایی برای مقابله با تهدیدات ناشی از فساد و جرایم سازمان یافته در حوزه ورزش باشند.

کنوانسیون علیه فساد، کشورها را ملزم میکند که جرایم کیفری و سایر جرایم را برای پوشش طیف وسیعی از اعمال فاسد ایجاد کنند.^{۳۷} اگرچه این کنوانسیون بطور خاص به موضوع تبانی در نتیجه بازی پرداخته لکن مواد ۱۵، ۱۶ و ۲۱ آن با موضوع "رشوه/ارتشاء" میتواند انواع مختلفی از تبانی، علی الخصوص آنجا که مرتبط با قمار یا گروههای مجرمانه سازمان یافته است را پوشش دهد. بر این اساس، از اعضاء خواسته میشود که اقدامات عمدی که شامل "قول"، "پیشنهاد" و "دادن" یک مزیت ناروا یا "درخواست" و "پذیرش" یک مزیت ناروا، به یک مقام دولتی کشور، مقامات دولتی خارجی، مقامات سازمانهای بین المللی عمومی و حتی نهادهای بخش خصوصی است، بعنوان جرایم کیفری شناخته شود.^{۳۸}

ملاحظه مواد مذکور نشان میدهد که مقررات کنوانسیون فقط تا حد معین و محدودی می تواند برای پدیده تبانی (فقط آنجا که مرتبط با رشوه است)، استفاده شود.

کنوانسیون علیه جرایم سازمان یافته نیز به گونه ای طراحی شده که مقامات مجری قانون بتوانند آن را در مورد هر جرم شدید که دارای عناصر فراملی و درگیری گروههای جرایم سازمان یافته است، اعمال کنند. در حوزه فساد در ورزش، مفاد کنوانسیون زمانی میتواند استفاده شود که دستکاری در مسابقات شامل جرایم سازمان یافته فراملی باشد. این امر اعمال مستقیم مفاد کنوانسیون را برای موارد تبانی در نتیجه بازی با محدودیتهای زیادی روبرو می کند. پس میتوان استدلال کرد که مقررات کنوانسیون در مورد گروههای مجرمانه سازمان یافته در زمینه تبانی در نتیجه بازی اگرچه می تواند برخی از موقعیت های مربوط به تبانی در نتیجه بازی را پوشش دهد، اما قطعاً همه آنها را نه.

کنوانسیون شورای اروپا در مورد دستکاری در مسابقات ورزشی موسوم به "مکولین"^{۳۹}

³⁴ United Nations Convention against Corruption (UNCAC)

³⁵ UNODC, *Legal Approaches to Tackling the Manipulation of Sports Competitions: A Resource Guide*, (Vienna: United Nations, 2021), at 40.

³⁶ United Nations Convention against Transnational Organized Crime (UNTOC).

³⁷ UNODC & ICSS. op. cit. at 21.

³⁸ UNODC (2021). op. cit. at 18-19.

³⁹ کنوانسیون مکولین در ۱۸ سپتامبر ۲۰۱۴ برای امضاء توسط اعضاء، مفتوح و از ۱ سپتامبر ۲۰۱۹ لازم الاجرا گردید. طبق ماده ۳۲(۱)، این کنوانسیون برای امضای سایر کشورها هم مفتوح است. (CETS/No.215, 2014: 14)

درواقع اولین سند بین المللی است که اصطلاح دستکاری در مسابقات ورزشی را تعریف میکند.^{۴۰} یکی از دلایل ایجاد این کنوانسیون این واقعیت بود که هیچکدام از اسناد حقوقی بین المللی پیش گفته، بطور خاص به پرونده های مربوط به دستکاری در مسابقات که ممکن است خارج از هر شبکه جنایی فراملی و بدون انجام هیچگونه اعمالی که در تعریف فساد قرار گیرد، رخ بدهد، نمی پردازند.^{۴۱} لذا قطعاً تصویب کنوانسیون ویژه مکولین که بصورت تخصصی به این موضوع ورود پیدا کرده، می تواند گزینه مناسب و حداقلی برای برخورد با این معضل باشد. علی الخصوص اینکه کنوانسیون بطور خاص دولتها را به: قانونگذاری برای جلوگیری از تضاد منافع بین اپراتورهای شرط بندی و سازمانهای ورزشی; نظارت مقامات بر شرط بندی ورزشی برای مبارزه با تقلب; محدود کردن یا تعلیق عرضه شرط بندیهای ورزشی; مبارزه با شرط بندیهای غیرقانونی ورزشی; بستن یا محدود کردن دسترسی و جلوگیری از جریان مالی بین اپراتورهای مربوطه و مصرف کنندگان، تشویق میکند.

۳. "تبانی در نتیجه بازی" در حقوق بین الملل ورزش در معنای اخص

ساختارهای حقوق بین الملل ورزشی و به عبارتی ارکان پیشرو آن را می توان کمیته بین المللی المپیک، فدراسیونهای ورزشی بین المللی، کمیته های ملی المپیک و دیوان داوری ورزش دانست که نقش اصلی را در فرآیند شکل گیری و توسعه حقوق بین الملل ورزشی به معنای اخص دارند.^{۴۲}

۱-۳. مقررات حقوقی کمیته بین المللی المپیک و "تبانی در نتیجه بازی"

کمیته بین المللی المپیک که یک سازمان غیردولتی و یک چارچوب نهادی مسلط در حقوق بین الملل ورزشی است، بعنوان بخشی از نهضت المپیک، بر پایه سندی مهم بنام منشور المپیک عمل کرده^{۴۳} و رکن پیشرو و ناظر بر حقوق بین الملل ورزشی است^{۴۴} فلذا تجزیه و تحلیل اقدامات آن در موضوع مورد بحث، از اهمیت خاصی برخوردار است.

⁴⁰ Primorac & Pilić, op. cit. at 358.

⁴¹ UNODC, *Model Criminal Law Provisions for the Prosecution of Competition Manipulation*, (Lausanne/Switzerland: the International Olympic Committee Publication, June, 2016b), at 19.

⁴² اگرچه سایر سازمانهای بین المللی هم میتوانند نقش سازنده ای در جهت توسعه حقوق بین الملل ورزش داشته باشند. از جمله یونسکو با منشور بین المللی تربیت بدنی و ورزش و مجمع عمومی از طریق صدور قطعنامه هایی در زمینه ورزش.

⁴³ امیر ساعد وکیل، *حقوق بین الملل ورزش و فوتبال*، (تهران: انتشارات مجد، ۱۳۹۴) ص ۴۶.

⁴⁴ همان، ص ۱۰۸.

با افزایش روزافزون موارد تبانی در نتیجه بازی، کمیته بین المللی المپیک از سال ۲۰۰۷ مبارزه جدی تری را با تبانی در نتیجه بازی، آغاز نمود.

این کمیته بتدریج در سالهای بعد، قوانینی را برای منع برخی شرط بندیها در بازیهای المپیک وضع کرد؛ از سیستم هشدار سریع فیفا^{۴۵} خواست تا مسابقات را رصد کند؛ سیستم نظارتی خود بر المپیک را در قالب شرکتی بنام نظارت بر ورزش بین المللی^{۴۶} راه اندازی کرد^{۴۷}؛ توصیه هایی را در اصول اخلاقی کمیته^{۴۸} گنجاند^{۴۹}؛ مطالعه مشترکی با دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد در زمینه روشهای جرم انگاری تبانی در نتیجه بازی در حوزه قضایی در پنج قاره انجام داد؛ تفاهم نامه ای با اینترپل در زمینه مبارزه با تبانی در نتیجه بازی امضاء کرد^{۵۰}؛ یک مرکز آموزش ضد تبانی در نتیجه بازی در سنگاپور ایجاد نمود^{۵۱}؛ اختیارات سیستم اطلاعاتی واحد یکپارچگی شرط بندی را از بازیهای المپیک به سایر رویدادهای ورزشی مهم در نهضت المپیک گسترش داد و نهایتاً تصمیم به ایجاد واحد مستقل نهضت المپیک در مورد جلوگیری از دستکاری در مسابقات، برای نظارت بر اجرای دستورالعمل نهضت المپیک توسط سازمانهای ورزشی گرفت.^{۵۲}

اما مهمترین اقدام کمیته بین المللی المپیک برای مقابله با دستکاری در مسابقات و تبانی در نتیجه بازی در سال ۲۰۱۵، با تصویب منشور المپیک و آیین نامه نهضت المپیک^{۵۳} شکل گرفت که در آن مقرراتی هماهنگ و حداقل استانداردهایی را در بین جنبش ورزشی در سطح جهانی ارائه میکند.^{۵۴} این آیین نامه بخشی جدایی ناپذیر از منشور المپیک و منشور اخلاقی

⁴⁵ FIFA's Early Warning System (EWS)

⁴⁶ International Sport Monitoring (ISM)

⁴⁷ Chappelet, op. cit. at 1263.

⁴⁸ ماده ۹ بخش C آن، بیان می دارد: «هر نوع مشارکت در شرط بندی مربوط به بازی های المپیک یا حمایت از آن و هر نوع تبلیغ شرط بندی مربوط به بازیهای المپیک ممنوع است.» (IOC, 2022: 17) و ماده ۱۰ بخش C، بیان میدارد: «شرکت کنندگان در بازیهای المپیک نباید به هیچ وجه، ... تلاش کنند تا نتیجه مسابقه را به روشی برخلاف اخلاق ورزشی، دستکاری کنند.» (IOC, 2022: 17) همچنین در نوامبر ۲۰۱۱، IOC پنج قانون ساده و یک قانون رفتاری را که اصول جهانی را بیان می کند، تصویب کرده و در دو بند آن صراحتاً به موضوع "تبانی در نتیجه بازی" اشاره نموده و تأکید می کند: «... هرگز یک مسابقه یا بخشی از آن را فیکس نکنید و هر زمان که برای فیکس کردن یک مسابقه یا بخشی از آن به شما مراجعه شد، بلافاصله گزارش دهید...» (Andreff, 2019: 36)

⁴⁹ Chappelet, op. cit. at 1266.

⁵⁰ Retrieved from: <https://olympics.com/ioc/news>.

⁵¹ Chappelet, op. cit. at 1263.

⁵² Retrieved from: <https://olympics.com/ioc/integrity/prevention-competition-manipulation>.

⁵³ Olympic Movement Code (OMC)

⁵⁴ Retrieved from:

www.olympic.org/Documents/Commissions_PDFfiles/Ethics/olympic_movement_code_on_the_prevention_of_the_manipulation_of_competitions-2015-en.pdf.

کمیته است. منشور در ماده ۲۵ خود از فدراسیون‌ها می‌خواهد: «... اطمینان حاصل کنند که اساسنامه، عملکرد و فعالیت‌های آنها با منشور المپیک از جمله تصویب و اجرای آیین‌نامه نهضت المپیک در مورد جلوگیری از دستکاری مسابقات مطابقت دارد.»^{۵۵}

کمیته بین المللی المپیک استراتژیهای مختلفی را در این آیین‌نامه برای جلوگیری از تبانی در نتیجه بازی ارائه داد. از جمله سازمانهای ورزشی را تشویق به ایجاد سیستمهای نظارتی مستمر برای جلوگیری از تبانی نموده و...^{۵۶}

ماده ۲۰۹ منشور المپیک بیان می‌دارد: «نقش کمیته ... حفاظت از ورزشکاران پاک و یکپارچگی ورزش، از طریق ... اقدام علیه همه اشکال "دستکاری در مسابقات" و فسادهای مرتبط است.»^{۵۷}

پاراگراف C مقدمه، هدف آیین‌نامه را چنین بیان میکند: «... ارائه مقررات هماهنگ به کلیه سازمانهای ورزشی و اعضای آنها برای محافظت از همه مسابقات از خطر دستکاری...»^{۵۸} و پاراگراف E بیان میکند که سازمانهای ورزشی متعهد می‌شوند که «... تمامی اقدامات مناسب را در چارچوب اختیارات خود برای گنجاندن این آیین‌نامه انجام دهند...»^{۵۹} زیرا سازمانهای ورزشی در مقایسه با نهادهای مجری قانون فقط دارای اختیارات قضایی و قدرت عملیاتی/تحقیقی محدود هستند.

آیین‌نامه در ماده ۲، ممنوعیتهای رفتاری بالقوه شرکت کنندگان را مشخص میکند و از جمله این رفتارها، "دستکاری در مسابقات"، "استفاده از اطلاعات داخلی و افشای اطلاعات، برای دستکاری" و "گزارش نکردن یک رویداد تبانی" را جزو تخلفات قابل مجازات اعلام میدارد.^{۶۰}

در بررسی و تحلیل اقدامات کمیته بین المللی المپیک، میتوان دریافت که اصولاً کمیته از کشورها می‌خواهد چهار نوع اقدام را در مورد شرط بندیهای بی قاعده در ورزش انجام دهند: پیشگیری، آموزش، اطلاع رسانی و افزایش همکاری با دولتها از طریق "تصویب قوانین داخلی".^{۶۱} این مطالعات بیانگر آنست که استفاده از قوانین موجود برای مبارزه با پدیده تبانی در نتیجه بازی چقدر دشوار است بویژه در مورد قوانین ملی یا معاهدات بین المللی علیه فساد،

⁵⁵ IOC, Olympic Charter, October(2021) Edition, at 56.

⁵⁶ Jae-Hyeon Park et al, "How should Sports Match-Fixing be Classified?", Cogent Social Sciences, 5:1, (2019), at 3.

⁵⁷ IOC (2021), op.cit. at 13.

⁵⁸ IOC, Code of Ethics and other Texts, (2022) Edition, par.c/76.

⁵⁹ Ibid, par.e/76.

⁶⁰ Ibid, at 78.

⁶¹ Chappellet, op. cit. at 1263-1264.

که در بیشتر حوزه های قضایی تصویب شده است. بهترین راه حل قانونی این است که قوانین خاصی برای اشکالی از تبانی مرتبط با شرط بندی، قمار و فساد (خواه به شرط بندی غیر قانونی مرتبط باشد یا نباشد)، در سطح ملی و/یا بین المللی وضع شود. گزارش دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل مدل احتمالی چنین اقداماتی را نیز توصیف می کند.^{۶۲}

۲-۳. جایگاه "تبانی در نتیجه بازی" در سیستمهای نظارتی سازمانهای ورزشی

اقدامات متعددی در سالهای اخیر توسط سازمانهای ورزشی برای مبارزه با پدیده تبانی در نتیجه بازی انجام شده که عموماً به صورت دستورالعملهای اخلاقی یا رفتاری؛ سیستمهای اطلاعاتی؛ ایجاد واحدهای یکپارچگی و برنامه های آموزشی بوده است.^{۶۳}

فیفا و یوفا، اولین نهادهای ورزشی بودند که سیستمهای هشدار اولیه را برای تشخیص دستکاریهای مربوط به شرط بندی ایجاد کردند. پس از آن فدراسیون بین المللی تنیس، انجمن حرفه ای تنیس، انجمن تنیس زنان و هیئت گرناسلم نیز یک واحد یکپارچگی دائمی برای این رشته ایجاد کردند و کمیته بین المللی المپیک هم سیستم نظارتی خود را به نام "سیستم اطلاعاتی یکپارچگی شرط بندی"^{۶۴} راه اندازی کرد.

از آنجا که بررسی مقررات فدراسیونهای ورزشی بین المللی کمک شایانی به شناسایی ماهیت حقوقی پدیده "تبانی در نتیجه بازی" مینماید. به بررسی چند نمونه می پردازیم:

۱-۲-۳. بررسیهای نمونه: فیفا

فدراسیون بین المللی فوتبال (فیفا) در قبال دستکاری و تبانی در نتیجه بازی رویکرد "تحمل صفر"^{۶۵} را اتخاذ نموده و ضمن ایجاد یک سیستم فرعی هشدار سریع (با هدف نظارت بر مسابقات، شناسایی فعالیتهای بی قاعده در بازار شرط بندی ورزشی و افشای تلاشهای احتمالی برای تبانی)، یک سیستم گزارش دهی محرمانه^{۶۶} را نیز به جامعه فوتبال و عموم مردم ارائه میدهد تا با راحتی و بدون دغدغه امنیت، بتوانند چنین مواردی را گزارش نمایند.^{۶۷}

در راستای رویکرد مذکور، ماده ۱۸ آیین نامه انضباطی فیفا (ویرایش ۲۰۱۹)، به تفصیل مصادیق و مجازاتهای هرگونه دستکاری و تبانی را بیان میدارد. بر این اساس: فعل (اعم از

⁶² Chappellet, op. cit. at 1265.

⁶³ UNODC (2016a). op. cit. at 14.

⁶⁴ Integrity Betting Intelligence System (IBIS)

⁶⁵ Zero Tolerance

⁶⁶ Confidential Reporting System

⁶⁷ M. Haberfeld, *Match-Fixing in International Sports*, Dale Sheehan(eds), (Switzerland: Springer International, cham. 2013), at xi.

توطئه یا تلاش برای توطئه) یا ترک فعل منجر به تاثیر غیرقانونی بر "نتیجه" یا حتی "روند" یک مسابقه، بصورت مستقیم و یا غیرمستقیم، منجر به شناسایی تخلف از طرف فرد یا افراد درگیر شده و می بایست با حداقل ۵ سال محرومیت و حداکثر محرومیت مادام العمر و جریمه ای معادل حداقل ۱۰ هزار فرانک سویس مواجه شود. ضمن اینکه اگر یک مقام رسمی یک باشگاه درگیر موضوع باشد محرومیت میتواند شامل باشگاه هم گردد و نکته حائز اهمیت اینکه حتی عدم گزارش یک رویداد تبانی هم می بایست با محرومیت حداقل دوساله و جریمه ای معادل ۱۵ هزار فرانک سویس مجازات شود. همچنین نظر به اهمیت موضوع، برابر این ماده، به کمیته انضباطی این اجازه داده شده که هراقدامی درارتباط با دستکاری و تبانی را درداخل و خارج از زمین هم پیگیری و مورد تحقیق و داوری قراردهد.^{۶۸} ماده ۱۰ آیین نامه مذکور نیز مهلت پیگیری مجازات برای جرایم مختلف را ۲ تا ۵ سال در نظر گرفته اما برای جرم دستکاری و تبانی در نتیجه بازی، ۱۰ سال در نظر گرفته است. همچنین براساس ماده (۴) ۲۶ مقررات انضباطی (ویرایش ۲۰۱۹)، اقدامات انضباطی مربوط به تبانی را غیرقابل تعلیق اعلام نموده است. نکته حائز اهمیت دیگر اینکه طبق ماده ۶۶، قابلیت تعمیم مجازات اتخاذ شده به سراسر جهان (با رعایت شرایطی) نیز داده شده است.

ماده ۲۹ آیین نامه کمیته اخلاق فیفا (ویرایش ۲۰۲۰) هم ضمن منع افراد از شرکت در رویدادهای مرتبط با تبانی، فعالیت مستقیم یا غیرمستقیم در آنرا موجب وقوع تخلف دانسته و از همه میخواهد چنین وقایعی را گزارش نمایند و صلاحیت قضاوت در مورد این رفتارها را (چه داخل و چه خارج از زمین بازی) را برای کمیته انضباطی فیفا محفوظ میدارد.^{۶۹} بررسی مقررات فیفا نشان دهنده رویکرد سختگیرانه آن است بطوریکه در مجازاتها از تجدید مسابقه مورد تبانی یا تغییر نتیجه آن حرفی به میان نیامده و صرفاً محرومیت های سنگین و جرایم مالی مدنظر قرار گرفته است لکن به لحاظ ماهیت حقوقی، فیفا، پدیده دستکاری و تبانی در نتیجه بازی را دارای ماهیت حقوقی "انضباطی" تلقی نموده و از جرم انگاری آن خودداری نموده است.

۲-۳-۲. بررسیهای نمونه: یوفا

اتحادیه فوتبال اروپا (یوفا) هم از رویکرد تحمل صفر فیفا، پیروی نموده و مقررات و مجازاتهای سختی را در برخورد با پدیده دستکاری و تبانی در نتیجه بازی وضع نموده است.

⁶⁸ FIFA Disciplinary Cod, (2019) Edition, Art 18.

⁶⁹ FIFA Code of Ethics, (2020) Edition, Art 29.

براساس بند ۱(d) ماده ۲۶ مقررات انضباطی (ویرایش ۲۰۲۲) اقدامات انضباطی مربوط به تبانی را غیر قابل تعلیق اعلام نموده و طبق ماده ۷۵، قابلیت تعمیم مجازات اتخاذ شده را به سراسر جهان (با رعایت شرایطی) نیز داده است.

رد درخواست پذیرش یک اتحادیه یا باشگاه در صورت ملاحظه "هرگونه" فعالیت مرتبط با تبانی، مهمترین اقدام اساسنامه ای یوفا در موضوع مورد بحث است.^{۷۰} و ماده ۱۲ مقررات انضباطی، عدم گزارش یک رویداد تبانی را نیز موجب نقض یکپارچگی و قابل مجازات می داند.^{۷۱} همچنین در راستای رویکرد تحمل صفر، ماده ۸، یک "باشگاه" را به محض تشخیص اینکه اعضاء، مقامات، هواداران یا بازیکنان آن درگیر "تبانی" باشند، در معرض تدابیر انضباطی قرار میدهد.^{۷۲}

بررسی اساسنامه، مقررات انضباطی و مقررات لیگ اروپا^{۷۳}، حاکی از آنست که یوفا یک فرآیند دو مرحله ای را با هدف تضمین یکپارچگی مسابقات یوفا ایجاد کرده است^{۷۴} یعنی در مرحله اول، محرومیت از شرکت در رقابت های اروپایی برای یک فصل در نظر گرفته میشود. این مرحله از منظر حقوقی دارای "ماهیت اداری"^{۷۵} است زیرا هدف آن نه مجازات باشگاه، بلکه حفاظت از ارزشها، اهداف، شهرت و یکپارچگی مسابقات است و در مرحله دوم، یک مجازات انضباطی احتمالی که ممکن است شامل محرومیت از شرکت در مسابقات اروپایی برای چند فصل به همراه جریمه باشد، در نظر گرفته می شود. این مرحله دارای "ماهیت انضباطی" است.^{۷۶}

البته رویکرد دو مرحله ای یوفا با ایراداتی نیز مواجه است: ایراد اول: در مورد ماهیت اقدامات یوفا ذیل مواد ۴/۰۲ و ۴/۰۳ مقررات لیگ اروپا (ویرایش ۲۰۲۴-۲۰۲۱)، همواره اختلاف نظرهایی وجود داشته، لکن دیوان داوری ورزش در آرای متعددی از جمله رای پرونده سیواسپور، "ماهیت اداری" اقدام یوفا مبنی بر محرومیت از شرکت در یک فصل از مسابقات را تایید می نماید. در رای مذکور بیان میدارد: «عبارت ماده ۲.۰۹ مقررات یوفا.... تمایز و تفکیک واضحی بین این دو نوع اقدام ایجاد میکند. اولی، که ماهیت اداری دارد،

⁷⁰ UEFA Statutes, April (2017) Edition, Art 50(3).

⁷¹ UEFA Disciplinary Regulations, (2022) Edition, Art 12.

⁷² Ibid, Art 8.

⁷³ Regulations of the UEFA Europa League (UEL)

⁷⁴ Emilio García Silvero, "The Match-Fixing Eligibility Criteria in UEFA Competitions: An Overview of CAS Case Law", CAS Bulletin, vol.1 (2018), at 9.

⁷⁵ Administrative Nature

⁷⁶ بند ۳ ماده ۴ مقررات لیگ اروپا

باید بطور خودکار قابل اجرا باشد، درحالیکه دومی که ماهیت انضباطی دارد، تنها "در صورتیکه شرایط احراز شود" قابل اجرا خواهد بود.^{۷۷}

یکی از تفاوت‌های مرتبط بین دو مرحله فرآیند، اینست که برای مرحله اول، اگر یوفا به این نتیجه برسد که یک باشگاه بطور مستقیم و/یا غیرمستقیم درگیر هر فعالیتی با هدف ترتیب دادن یا تأثیرگذاری بر نتیجه یک مسابقه در سطح ملی یا بین‌المللی، بوده است، همین امر برای محرومیت آن باشگاه از مسابقات کافی است. درحالیکه برای مرحله دوم، یک نقض آشکار و مشخص از مقررات لازم است.^{۷۸} بعبارت دیگر متخلف (نه لزوماً باشگاه، بلکه بازیکنان، مسئولان) باید نقش فعالی در فعالیتهای تبانی در نتیجه بازی داشته باشد (عمل موثر)، برخلاف نقش بالقوه منفعل و غیرمستقیم پیش‌بینی شده در اقدام اداری (درگیری مستقیم و/یا غیرمستقیم). از منظر معنایی نیز روشن است که عمل کردن (اقدام کردن) با درگیر شدن (مرتبط شدن با چیزی) متفاوت است. در عمل/اقدام، متخلف باید این فعالیت را "بمنظور بدست آوردن یک مزیت ناروا برای خود یا شخص ثالث"، انجام دهد، اما برای "درگیر شدن مستقیم یا غیرمستقیم" در یک فعالیت تبانی بازی، لازم نیست.^{۷۹}

ایراد دیگری که وارد می‌شود اینست که برخی این رویکرد را ناقض اصل منع محاکمه مضاعف^{۸۰} میدانند. دیوان داوری ورزش در رای پرونده های فترباغچه^{۸۱} و اسکندربو^{۸۲}، موضوع را بررسی و اظهار نظر نموده و این امر را رد میکنند. در ادامه به آن خواهیم پرداخت.

۳-۲-۳. بررسیهای نمونه: فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران

از آنجا که اصولاً موضوع دفاع از سلامت فوتبال یکی از اولویتهای جدی فیفاست، مقررات فدراسیون فوتبال ایران هم به آن توجه جدی نموده است. فدراسیون از طریق ارکان قضایی خود یعنی کمیته انضباطی و کمیته اخلاق موضوع تبانی در نتیجه بازی و شرط بندی را پیگیری می‌نماید. در واقع کمیته انضباطی به تخلفات واقع شده در داخل زمین فوتبال رسیدگی می‌نماید و کمیته اخلاق صلاحیت این را دارد که در هر موضوع خارج از میدان بازی که به سلامت و اعتبار مسابقات لطمه می‌زند و یا موضوعی که در زمین اتفاق افتاده ولی ریشه و

⁷⁷ Sivasspor Kulübü v. UEFA (2014), CAS A/3625, par 124.

⁷⁸ Klubi Sportiv Skënderbeu v. UEFA (2016), CAS A/4650, par 1.

⁷⁹ Ibid, par 105-106.

⁸⁰ Ne bis in idem، این اصل بطور کلی بیان می‌کند که نمی‌توان یک شخص را پس از یک رسیدگی و قضاوت مشروع، مجدداً برای همان اتهامات مورد محاکمه و قضاوت قرار داد.

⁸¹ Fenerbahçe Spor Kulübü v. UEFA, (2013), CAS A/3256: par 3.

⁸² KS Skënderbeu v. UEFA, (2018), CAS A/5734: par 2.

منشاء آن به روابط خارج از میدان بازی برمی گردد، و رود کند.^{۸۳}

ماده ۷۳ آیین نامه انضباطی فدراسیون (مشابه ماده ۱۸ آیین نامه انضباطی فیفا)، مصادیق نقض را بیان میدارد و طراحی، زمینه سازی یا اقدام برای تاثیرگذاری ناروا یا غیرقانونی بر "نتیجه" یا "روند" یک مسابقه را موجب مجازات محرومیت حداقل یکساله و جریمه نقدی حداقل ۵۰۰ میلیون ریال میداند. همچنین مداخله مقامات رسمی یا بازیکنان یک باشگاه در تخلف مورد بحث، موجب جریمه نقدی باشگاه حداقل به میزان ۵۰۰ میلیون ریال و در صورت شدت و اهمیت اقدامات، علاوه بر آن موجب اخراج از رقابتها، سقوط به دسته پایین تر، کسر امتیاز، استرداد جوایز و عناوین یا ترکیبی از آنها برای باشگاه، خواهد شد.

ملاحظه ماده ۷۳ نشان می دهد آیین نامه نسبت به تعریف تبانی در نتیجه بازی اقدامی ننموده و به بیان مصادیق تبانی اکتفا نموده است. بنظر میرسد این عدم تعریف به این معناست که نهاد رسیدگی کننده بتواند بر اساس اوضاع و احوال هر پرونده، نسبت به احراز موضوع اقدام نماید.^{۸۴} هر چند عدم تعریف دقیق تخلف مذکور در آیین نامه را می توان یک نقطه ضعف هم دانست که می تواند مفسده برانگیز باشد.

نکته دیگر اینکه بند ۳ ماده ۷۳ مقرر میدارد: «... اگر بعد از خاتمه لیگ، ادعایی مبنی بر تبانی مطرح شود، این موضوع نمی تواند منجر به تغییر نتایج و تکرار مسابقه شود...»، مفهوم مخالف این ماده این است که چنانچه این ادعا قبل از خاتمه لیگ مطرح شود میتواند تکرار مسابقه یا تغییر نتیجه حتی بدون توجه به دخالت باشگاه مقابل، صورت پذیرد. این بند در آیین نامه های فیفا و یوفا ملاحظه نمی شود. همچنین بنظر میرسد تغییر نتیجه، برخلاف اصل انصاف بوده (زمانی که باشگاه به دلیل اقدامات بازیکن تیم مقابل پیروز میشود، در واقع این پیروزی بر اساس شایستگی خودش نبوده است) و تکرار مسابقه، عادلانه تر بنظر میرسد. بند ۳ ماده ۱۶ آیین نامه (ویرایش ۱۳۹۷)، برعکس سایر تخلفات و جرایم، گزارشات مربوط به تبانی را نیازمند شناسایی و بررسی هویت گزارش دهندگان ندانسته و صرف اعلام گزارش را برای شروع به تعقیب و رسیدگی موضوع توسط نهادهای انضباطی کافی می داند. برابر بند ۲ ماده ۲۶، پیگیری تخلف و جرم دستکاری و تبانی در نتیجه بازی را مشمول مرور

^{۸۳} همچنین اگر کمیته اخلاق تشخیص دهد این تخلف همراه با وقوع یک جرم دیگر مثل شرط بندی صورت گرفته است می تواند موضوع را به دادگاه های عمومی ارجاع دهد تا از جنبه مجرمانه موضوع هم به پرونده رسیدگی شود.
^{۸۴} در ویرایش های قبلی آیین نامه، از جمله آیین نامه سال ۹۲، تبانی در ماده ۷۷، ذیل عنوان "تبانی و نفوذ غیر قانونی در نتایج مسابقات" تعریف شده بود.

زمان نمی داند. (برخلاف ماده ۱۰ آیین نامه انضباطی فیفا که ۱۰ سال را ذکر نموده است.) به نظر میرسد فدراسیون فوتبال ایران نیز به تاسی از مقررات فیفا و کنفدراسیون فوتبال آسیا (که خود تحت تاثیر مقررات یوفا بوده)، آیین نامه انضباطی خود را در موضوعات مورد بحث با یک رویکرد سختگیرانه، تدوین نموده است. غیرقابل تعلیق بودن آرای انضباطی صادره مربوط به دستکاری و تبانی در نتیجه بازی^{۸۵} که مشابه مقررات انضباطی فیفا^{۸۶} و یوفا^{۸۷} است، عدم شمول مرور زمان برای پیگیری،^{۸۸} عدم قید زمان برای درخواست اعاده دادرسی در خصوص آراء مذکور (در صورت حصول شرایط در هر زمانی قابل پذیرش است)^{۸۹} و امکان تعمیم بین المللی احکام رکن قضایی فدراسیون در مورد دستکاری و تبانی در نتیجه بازی (در صورت حصول شرایط و ارسال تقاضا به فیفا)^{۹۰} از جمله این رویکردها می باشد. هر چند آنچه در عمل دیده می شود، مشکلات متعددی است که در اجرای مفاد آیین نامه وجود دارد، عدم تعریف دقیق تخلف تبانی در نتیجه بازی که منجر به برخوردهای سلیقه ای میشود، نداشتن یک معیار اثبات ثابت و قطعی برای شناسایی و اثبات موارد تبانی و عدم توسعه مدارک اثبات این نوع تخلفات به ابزارهای به روز شده، بخشی از این مشکلات می باشد که رفع آنها نیازمند بازنگری جدی در موارد ذکر شده و گنجاندن آن در آیین نامه های انضباطی و کمیته اخلاق فدراسیون می باشد.

۳-۳. دیوان داوری ورزش و رسیدگی به پرونده های "تبانی در نتیجه بازی"

دیوان داوری ورزشی بعنوان رهبر نوظهور حل اختلافات بین المللی ورزشی، به پرونده های متعددی از تبانی در نتیجه بازی رسیدگی نموده است. دیوان برای رسیدگی به "کلیه اختلافات مربوط به مسایل ورزشی" که ماهیت خصوصی دارند، ذیصلاح است، تنها محدودیت آن، اینست که اختلافات باید مرتبط^{۹۱} یا راجع^{۹۲} به ورزش باشد^{۹۳}. آراء دیوان

^{۸۵} بند ۶ ماده ۱۰۷ آیین نامه انضباطی

^{۸۶} ماده ۲۶(۴) مقررات انضباطی فیفا

^{۸۷} بند ۱(d) ماده ۲۶ مقررات انضباطی یوفا

^{۸۸} برابر بند ۲ ماده ۲۶ آیین نامه انضباطی، برخلاف ماده ۱۰ آیین نامه انضباطی فیفا که ۱۰ سال را ذکر نموده است.

^{۸۹} بند ۶ ماده ۱۰۹ آیین نامه انضباطی

^{۹۰} ماده ۱۱۶ آیین نامه انضباطی

^{۹۱} Related

^{۹۲} Connected

^{۹۳} وکیل، همان، ص ۱۴۳.

داوری ورزش، مجموعه ای از حقوقی را تشکیل می‌دهد که به عنوان "lex sportiva"^{۹۴} شناخته می‌شود چرا که آراء آن قوانین و اصول حقوق بین‌المللی ورزش را ایجاد می‌کند.^{۹۵} اگرچه این مفهوم را نمیتوان بطور مطلق با استفاده از یک لیست جامع تعریف کرد، اما پذیرفته شده است که آراء دیوان نقش مهمی در پیشرفت حقوق بین‌المللی ورزش داشته و بخشی از آن را تشکیل می‌دهد.

۱-۳-۳. صلاحیت موضوعی دیوان پرونده های "تبانی در نتیجه بازی"

با وجود تعاریف متعدد ارائه شده از تبانی در نتیجه بازی، اصولاً دیوان در آراء صادره خود به تعریف کنوانسیون مکولین و همچنین محدوده مقرراتی که فدراسیونهای بین‌المللی برای دستکاری و تبانی اتخاذ می‌کنند، ارجاع می‌دهد.

آراء دیوان در ارتباط با تبانی در نتیجه بازی برای ورزشهای مختلفی صادر می‌شود. از فوتبال (بعنوان رایجترین ورزش در سطح آراء دیوان) تا تنیس، کریکت و... بررسیهای انجام شده حاکی از آنست که صلاحیت موضوعی دیوان در خصوص این پدیده، کاملاً بی‌شکل^{۹۶} و انعطاف پذیر است و بسیاری از رفتارهای غیرقانونی یا ناعادلانه که ممکن است منجر به تبانی بازی شود، در نظر گرفته می‌شود^{۹۷} هرچند هنوز بیشتر آراء صادره، شامل مواردی از تبانی است که معمولاً نتیجه یک مسابقه با عملکرد ضعیف بازیکنان همراه با شرط بندیهای با ارزش روی شکست یک تیم بابت نتیجه مشخص، روی داده است. از جمله پرونده موسوم به پاکروجو^{۹۸}، دلا ریکا^{۹۹} و...

رویه قضایی دیوان نشان از توسعه صلاحیت موضوعی دیوان در تعریف از تبانی در نتیجه بازی همزمان با رسیدگیهای انجام شده، دارد. چنانکه دیوان به مرور، امروزه فقدان منفعت مالی را در یک پرونده تبانی، بعنوان نقص در مدارک پرونده به حساب نمی‌آورد. هیات منصفه در پرونده های آصف^{۱۰۰} و بات^{۱۰۱} به این امر اذعان نموده است. از طرف دیگر در رویه دیوان، تلاش برای انجام تبانی، لزومی ندارد که حتماً با موفقیت همراه باشد، بلکه صرف

^{۹۴} حقوق بین‌الملل ورزشی

^{۹۵} Robert C. R Siekmann & Janwillem Soek. *Lex Sportiva: What is Sports Law?* (The Hague: ASSER International Sports Law Series, 2012) at 367.

^{۹۶} Amorphous

^{۹۷} Diaconu.M, Kuwelkar.S, Kuhn.A, "The Court of Arbitration for Sport Jurisprudence on Match-Fixing: A Legal Update", *The International Sports Law Journal*, vol.21 (2021), at 39.

^{۹۸} CAS,2015, A/4351.

^{۹۹} CAS,2014, A/3467.

^{۱۰۰} Mohammad Asif v. International Cricket Council, (2011), CAS A/2362: par 64.

^{۱۰۱} Salman Butt v. International Cricket Council, (2011), CAS A/2364: par 75.

اقدام برای تبانی برای ایجاد مسئولیت کافی خواهد بود. هیات منصفه در پرونده های دانیل کولر¹⁰² و ساویچ¹⁰³ به این امر اشاره می کند.

موضوع دیگری که باعث توسعه صلاحیت موضوعی دیوان شده این است که دیوان در رویه قضایی خود، "عدم گزارش دهی" یک رویداد تبانی را توسط بازیکنان و سایر ذینفعان، نقض اصول وفاداری، صداقت و اخلاق ورزشی دانسته و در آراء خود، وظیفه بازیکنان را برای همکاری کامل با مقامات ورزشی در تلاش برای جلوگیری از دستکاری مسابقات، یک تعهد میداند.¹⁰⁴ در این پرونده دیوان، حتی استدلال "ترس از واکنشهای احتمالی باندهای جنایتکار برای عدم گزارش یک رویداد تبانی توسط بازیکن" را براساس مقررات انضباطی برنامه ضدفساد تنیس، پذیرفته است.¹⁰⁵ با کشف دیدگاه دیوان، اکثر فدراسیونهای ورزشی در قوانین یکپارچگی خود، تعهدات گزارش دهی را پذیرفته اند.¹⁰⁶

۲-۳-۳. صلاحیت شخصی دیوان در پرونده های "تبانی در نتیجه بازی"

رویه دیوان، اعمال مسئولیت شخصی برای همه شرکت کنندگان و ذینفعان رقابتهای ورزشی که در تبانی نقش دارند (اعم از بازیکنان، مربیان، مدیران، داوران و سایر مقامات باشگاهها) بوده و در این راستا مقررات مسئولیت سختگیرانه ای را اعمال میکند، بنحویکه حتی باشگاهها را بعنوان شخصیت حقوقی نیز واجد مسئولیت میداند. هیات منصفه دیوان در پرونده پوبدا خاطر نشان میکند که: «این واقعیت که رئیس باشگاه پوبدا بدلیل تبانی در نتیجه بازی مجرم شناخته شده است، برای مجازات باشگاه نیز کافی است.»¹⁰⁷ استدلال دیوان این بود که: «... تنها مجازاتهای شدید علیه باشگاهها، سیگنال لازم را به مسئولان و بازیکنان میدهد که حمایت مستقیم یا غیرمستقیم از فعالیتهای تبانی در نتیجه بازی قابل تحمل نیست و می تواند منجر به عواقب شدید برای کل باشگاه و نه تنها برای بازیگران اصلی، شود... و سایر اعضای تیم را نیز تشویق کند زمانیکه از چنین دستکاریهایی در باشگاه مطلع شدند، مراتب را گزارش نمایند.»¹⁰⁸

¹⁰² Daniel Köllerer v. Association of Tennis Professionals, Women's Tennis Association, International Tennis Federation & Grand Slam Committee, (2011), CAS A/2490: par 62.

¹⁰³ Savic v. Professional Tennis Integrity Officers (PTIOs), (2011), CAS A/2621: par 9.1.

¹⁰⁴ N. & V. v. UEFA, (2010), CAS A/2266: par 24.

¹⁰⁵ Tennis Anti-Corruption Program ("TACP"), 2018, Section D, Article 3.

¹⁰⁶ Giulio Palermo, Bryce Williams, "Match-fixing and the Evolution of CAS Jurisprudence", CAS Bulletin, vol.2, (2018), par 15.

¹⁰⁷ FK Pobeda, Aleksandar Zabrcanec, Nikolce Zdraveski v. UEFA, (2009), CAS A/1920: par 63.

¹⁰⁸ Pobeda, op. cit. par 69.

۳-۳-۳. اصول حقوقی مورد استفاده دیوان در پرونده های "تبانی در نتیجه بازی"

رویکرد اصلی دیوان در رسیدگی به پرونده های مرتبط با فساد در حوزه ورزش به ویژه پرونده های تبانی در نتیجه بازی، "رویکرد تحمل صفر" است. دیوان در آراء خود به صراحت اعلام میکند: «بنابراین از نظر هیئت منصفه ضروری است که تنظیم کننده های ورزشی در برابر انواع فساد، رویه تحمل صفر را نشان دهند و مجازاتهایی را اعمال کنند که به عنوان یک بازدارنده مؤثر برای افرادی که ممکن است از طریق طمع یا ترس برای دخالت در چنین فعالیت های مجرمانه ای وسوسه میشوند، باشد.»^{۱۰۹}

"اصل قانونی بودن مجازات"^{۱۱۰} نقش مهمی را در توسعه رویه قضایی دیوان و ایجاد مبنای قانونی اقدامات انضباطی و اداری برای "تبانی در نتیجه بازی"، ایفا کرده است. همانطور که هیئت منصفه در پرونده فترباغچه خاطر نشان میکند: «باید یک مبنای قانونی به اندازه کافی روشن برای اعمال یک اقدام انضباطی وجود داشته باشد... قطعیت حقوقی^{۱۱۱}، ایجاب میکند که ماده قابل اجرا... از نظر دامنه کاربرد مادی و سرزمینی آن به اندازه کافی روشن باشد.»^{۱۱۲}

"اصل تناسب"^{۱۱۳} یکی دیگر از اصول مطرح در رسیدگیهای دیوان است که همواره بعنوان معیار انصاف و عدالت مطرح بوده و در حقوق بین الملل ورزش نیز کاربرد دارد. ایده اصلی تناسب اینست که مجازات، باید متناسب با جرم باشد. عملکرد دیوان حاکی از کاهش و تایید مجازاتهای در نظر گرفته شده در فدراسیونهای جهانی ورزشهای مختلف بر اساس رعایت این اصل، می باشد.^{۱۱۴}

"قاعده عدم مداخله"^{۱۱۵} اصل مشهور پذیرفته شده دیگری است که دیوان بر اساس آن عمل میکند. موضوعاتی که در معرض مطالعه تحت حقوق بین الملل ورزش نیستند، تابع قاعده عدم مداخله در دیوان داوری ورزش هستند^{۱۱۶}. البته برای دیوان خیلی دشوار بوده که

¹⁰⁹ Oleg Oriekhov v. UEFA, (2010), CAS A/2172: par 80.

¹¹⁰ مطابق این اصل هیچ مجازاتی را نمی توان به افراد تحمیل کرد مگر اینکه نوع و میزان آن قبلاً در قانون تعیین شده باشد. Nullum Crimen Sine Lege/ Nulla Poena Sine Lege

¹¹¹ Legal Certainty

¹¹² Fenerbahçe Spor Kulübü v. UEFA (2013), CAS A/3256: par 190-192.

¹¹³ Principle of Proportionality

¹¹⁴ پرونده مارین چیلیچ (تنیسور کروات) و پرونده ویکتور ترویکی (تنیسور صرب) هر دو علیه فدراسیون بین المللی تنیس (ITF)، که هر دو پرونده به جهت رعایت اصل تناسب، منجر به کاهش محرومیت آنها شد. همچنین پرونده محرومیت چهار ساله چهارشناگر چینی که علیرغم تجدیدنظرخواهی آنان با دلیل عدم رعایت اصل تناسب، توسط فدراسیون بین المللی شنا، توسط CAS تایید شد. و موارد مشابه دیگر.

¹¹⁵ Non-Interference

¹¹⁶ وکیل، همان، ص ۱۵۱.

مرز روشنی بین صلاحیت معمول خود به استماع دعاوی مربوط به مسایل ورزشی و قاعده تثبیت شده عدم مداخله ترسیم کند. این قاعده بنحو چشمگیری حق تجدیدنظرخواهی قضایی یا داوری از دعاوی راجع به نقض قواعدبازی^{۱۱۷} و تصمیمات داخل میدان بازی را محدود میکند. این دعاوی فراتر از قلمرو حقوق بین الملل ورزشی در مفهوم مضیق خود قرار دارند.^{۱۱۸}

درسایه اصل قطعی بودن نتایج بازیها، قاعده عدم مداخله، اساساً بین عدالت محض و اقتضای حرکات سریع در ورزشها نوعی مصالحه ایجاد میکند. دیوان بارها اعلام کرده که قواعد فنی هر ورزش و نقض آنها توسط ورزشکاران و... مصون از بررسی قضایی یا داوری هستند مگر سوءنیت، خودسرانه بودن و عامدانه بودن آنها مشخص گردد. استثنای دیگر قاعده عدم مداخله، اجازه میدهد مجازاتهای بعد از بازی علیه ورزشکاران حتی آن مجازاتهایی که بدلیل رفتارشان در میدان بازی اعمال شده است در مواردیکه بطور فاحشی افراطی یا غیر عادلانه به نظر میرسند باطل اعلام گردند. در غیر این صورت همانطور که رای دیوان تبیین کرده ورزشکاران مستحق صداقت در تصمیمات میدان ورزش هستند نه الزاماً تصمیماتی که بدرستی اتخاذ می شوند.^{۱۱۹}

"منع محاکمه مضاعف"، نیز از اصولی است که دیوان در رسیدگیهای خود به آن ارجاع و استناد میکند. از جمله در پرونده فتر باغچه بیان میدارد: «نهادهای انضباطی ورزشی نمی توانند شخص یا سازمانی را بخاطر تخلفی که در رابطه با آن تخلف، با تصمیم قطعی نهاد دیگری بر اساس یک چارچوب قانونی تبرئه شده است، دوباره محاکمه کنند.»^{۱۲۰}

البته استثنائاتی نیز وجود دارد که دیوان به آنها توجه داشته است. اولین استثنا مربوط به "فرآیند رسیدگی دو مرحله ای"^{۱۲۱} است بدین معنی که اگر ماهیت تصمیمات اخذ شده در دو دادرسی، متفاوت بوده یعنی اولین تصمیم یک "اقدام اداری" و تصمیم دوم یک "اقدام انضباطی" باشد. در چنین شرایطی، بطور کلی قضاوت در رسیدگی دوم امکانپذیر است. استثناء دیگر زمانیست که شخص یا نهاد بر اساس یک چارچوب نظارتی قابل اجرا در سطح "ملی" تبرئه شده باشد و دوباره بر اساس یک چارچوب نظارتی قابل اجرا در سطح "قاره"

¹¹⁷ Lex Ludica

¹¹⁸ وکیل، همان، ص ۱۲۰.

¹¹⁹ وکیل، همان، ص ۱۲۱.

¹²⁰ Fenerbahçe Spor Kulübü v. UEFA (2013), CAS A/3256: par 3, at 2.

¹²¹ Two-Stage Process

مورد محاکمه قرار گیرد، اینجا نیز موضوع محاکمه مضاعف مطرح نمی شود.^{۱۲۲} استدلال دیوان در پرونده اسکندربو قابل مشاهده است که بیان میدارد: «اقدامات اداری محدود به مسابقات مورد نظر است، درحالیکه یک اقدام انضباطی میتواند به سایر مسابقات یوفا نیز گسترش یابد. بنابراین، رویه دو مرحله‌ای که در پرونده‌های تبانی در نتیجه بازی در یوفا دنبال می‌شود، اصل منع محاکمه مضاعف را نقض نمی‌کند.»^{۱۲۳}

۳-۳-۴. مسایل اثباتی در پرونده های "تبانی در نتیجه بازی" از دیدگاه دیوان

۳-۳-۴-۱. "باراثبات" در پرونده های "تبانی در نتیجه بازی"

در پرونده های تبانی در نتیجه بازی، "باراثبات"^{۱۲۴} یک پرونده برعهده مقام تعقیب کننده است، خواه سازمان مجری قانون باشد یا سازمان ورزشی.^{۱۲۵} هیاتهای منصفه دیوان در پرونده های متعددی از جمله پوبدا^{۱۲۶}، فانتونی^{۱۲۷}، سیواسپور^{۱۲۸} به این امر اشاره می کنند اما زمانیکه مسئولیت توسط هیئت منصفه تأیید شد، تجدیدنظر خواه مسئولیت باراثبات را در مواردیکه ادعای نامتناسب بودن مجازات اعمال شده در مرحله اول را داشته باشد، برعهده می گیرد. از جمله تاکید هیات در پرونده باشگاه متالیست.^{۱۲۹}

۳-۳-۴-۲. "معیار اثبات" در پرونده های "تبانی در نتیجه بازی"

در بیان کلی، "معیار اثبات"^{۱۳۰} برای پرونده های کیفری، معیار "فرا ترازشک منطقی"^{۱۳۱} و برای رسیدگی های انضباطی ورزشی، معیار "توازن احتمالات"^{۱۳۲} یا "رضایت بدون تردید"^{۱۳۳} است.^{۱۳۴}

برخی از نهادهای حاکم بر ورزش، معیار اثبات پرونده های تبانی را در مقررات خود تعیین

¹²² Fenerbahçe Spor Kulübü v. UEFA (2013), CAS A/3256: par 3.

¹²³ KS Skënderbeu v. UEFA (2018), CAS A/5734: par 2.

¹²⁴ The Burden of Proof

¹²⁵ UNODC & ICSS. op. cit. at 32-33.

¹²⁶ Pobeda, op. cit. par 25.

¹²⁷ Fulvio Fantoni & Claudio Nunes v. European Bridge League (EBL), (2016), CAS A/4783: par 45.

¹²⁸ Sivasspor Kulübü v. UEFA, (2014), CAS A/3625: par 130.

¹²⁹ Public Joint-Stock Company "Football Club Metalist" v. UEFA, (2013), CAS A/3297: par 8.30-8.34.

¹³⁰ میزان قطعیت و درجه مدارک لازم برای کشف واثبات یک پرونده - The Standard of Proof

¹³¹ Beyond Reasonable Doubt

¹³² یعنی وقوع شرایطی که بر آن تکیه میکند محتمل تر از عدم وقوع آنهاست. The Balance of Probabilities

¹³³ The Comfortable Satisfaction

¹³⁴ UNODC & ICSS. op. cit. at 32-33.

کرده اند. مثلاً مقررات انجمن حرفه‌ای‌های تنیس و برنامه یکپارچه ضدفساد تنیس بیان میدارد: "معیاراثبات اینست که آیا افسر حرفه ای ضدفساد تنیس، ارتکاب جرم فساد ادعایی را با استفاده از مدارک فراوان تایید کرده است یا خیر؟" (یعنی معیار تعادل احتمالات با "غلبه مدارک" (۱۳۵).^{۱۳۶} یا مقررات لیگ اروپا یوفا که صریحاً معیار رضایت بدون تردید را تثبیت و تایید میکند.^{۱۳۷}

اما داوران و هیاتهای دیوان دیدگاههای متفاوتی درمورد مفهوم معیاراثبات دارند. در پرونده های دانیل کولر و ساویچ، دیوان معیاراثبات قابل قبول را "غلبه مدارک" دانست.^{۱۳۸} در پرونده آصف، معیاراثبات، معیارفراتر از شک منطقی، اعمال شد و در پرونده آدامو^{۱۳۹}، هیئت منصفه دریافت که از نظر عملی، این معیاراثبات محکومیت شخصی با معیار رضایت بدون تردید که بطور گسترده توسط نهادهای دیوان در دادرسی انضباطی اعمال می شود، مطابقت دارد.^{۱۴۰}

در پرونده متالیست، هیأت منصفه بیان کرد حتی در صورت عدم شناسایی و توافق در معیار اثبات، این معیار در پرونده های تبانی، رضایت بدون تردید است. همین امر در پرونده اوریکف^{۱۴۱} و المپیاکوس^{۱۴۲} نیز تأیید شده است.^{۱۴۳}

باتوجه و بررسی پرونده های مختلف، به نظر میرسد رویه قضایی دیوان استفاده از معیار رضایت بدون تردید با تکیه بر معیار غلبه مدارک است. اگرچه پرونده هایی نیز وجود دارد که در آن از معیارفراتر از شک منطقی و معیار تعادل احتمالات استفاده شده^{۱۴۴} اما رویه قضایی دیوان مکرراً کاربرد معیاراثبات فراتر از تردید منطقی را رد کرده است.^{۱۴۵}

با تجزیه و تحلیل پرونده های مطرح در دیوان داوری ورزش تاکنون، میتوان نتیجه گرفت که در مواردیکه معیار اثبات مورد استفاده بطور خاص در مقررات قابل اجرای نهادهای ورزشی، بیان شده است، دیوان تمایل دارد از آن معیار پیروی کند اما اگر مقررات در این

¹³⁵ Preponderance of the Evidence

¹³⁶ Efraim Barak, Dennis Koolaard, "Match-fixing. The Aftermath of Pobeda – What have the Past four Years Brought us?", CAS Bulletin, vol.1 (2014). at 9.

¹³⁷ Sivasspor, op. cit. par 131-133.

¹³⁸ Barak & Koolaard, op. cit. at 9-10 .

¹³⁹ Amos Adamu v. FIFA, (2011), CAS A/2426.

¹⁴⁰ Barak & Koolaard, op. cit. at 10.

¹⁴¹ Oleg Oriekhov v. UEFA, (2010), CAS A/2172.

¹⁴² Olympiakos Volou FC v. UEFA, (2011), CAS A/2528.

¹⁴³ Barak & Koolaard, op. cit. at 11.

¹⁴⁴ مثل پرونده N & V v. UEFA

¹⁴⁵ Palermo & Williams, op. cit. par 47.

مورد ساکت باشد، معیاری که عمدتاً در آراء اعمال شده معیار "رضایت بدون تردید" است. با اینحال هیات در پرونده سیواسپور، نوعی مقیاس شناور^{۱۴۶} را نیز توضیح داده^{۱۴۷} یعنی "بیشتر" از معیار تعادل احتمالات صرف و "کمتر" از معیار فراترازشک منطقی، با در نظر گرفتن جدیت ادعایی که مطرح میشود^{۱۴۸} به عبارتی استاندارد قابل اجرا، باید رضایت مطلوبی داشته باشد.^{۱۴۹}

نتیجه گیری

نگاه اجمالی به عملکرد نهادهای ورزشی بین المللی، نشان میدهد که علیرغم جدیت آنها در مقابله با دستکاری و "تبانی در نتیجه بازی" و مجازاتهای بعضاً سختگیرانه ای که اعمال میکنند لکن به دلایل مختلف، ماهیت حقوقی آن از دیدگاه حقوق بین الملل ورزشی کماکان "ماهیت انضباطی" بوده و بعنوان یک تخلف انضباطی با مجازاتهایی مثل محرومیتهای کوتاه مدت، بلندمدت یا مادام العمر و در مواردی جرایم نقدی، روبرو میشود. لازم بذکر است در این دیدگاه بیشتر به شکلی از تبانی توجه میشود که ایجاد کنندگان آنها عمدتاً دارای انگیزه های ورزشی (اعم از مالی یا غیرمالی) بوده و از مرتبط نمودن این ذینفعان با سایر جرایم کیفری خودداری می شود.

اگرچه رسیدگیهای انضباطی بدلیل نیاز به اطلاعات کمتر در مقایسه با دادرسیهای کیفری، سهولت در جمع آوری مدارک و سرعت عمل بیشتر، بسیار مهم هستند، اما بدیهی است امروزه تبانی در نتیجه بازی به یک همه گیری با دامنه ملی، فراملی و فرامرزی تبدیل شده که نه تنها بر ورزش بلکه بر کل جامعه تأثیر گذاشته و با پیشرفت فناوریها و گره خوردن این پدیده با قمار، شرط بندی و جرایم سازمان یافته بین المللی، ضرورت مبارزه جدی تر با ابزار قانونگزاری و همچنین جرم انگاری اشکالی از تبانی در نتیجه بازی (که مرتبط با سایر جرایم عنوان شده هستند)، توسط دولتها، حوزه های قضایی مختلف، نهادهای ورزشی و کلیه ذینفعان، واضح و مبرهن شده است.

از طرف دیگر بررسی آیین نامه فدراسیونهای مختلف ورزشی در ایران (که به طور نمونه فوتبال مورد بررسی قرار گرفت)، حاکی از اینست که اگرچه در برخی فدراسیونها توجه نسبتاً خوبی به حوزه سلامت و یکپارچگی ورزشی شده است اما عملاً کارایی لازم در

¹⁴⁶ Kind of Sliding Scale

¹⁴⁷ Sivasspor, op. cit. par 132.

¹⁴⁸ Fenerbahçe, op. cit. par 277.

¹⁴⁹ Barak & Koolaard, op. cit. at 16.

پیشگیری از پدیده تبانی مشاهده نمی شود و این امر موجب توسعه روزافزون موارد مشکوک به تبانی شده است.

پیشنهاد مشخص این پژوهش برای حقوق ورزشی ایران نیز این است که با رفع اشکالات موجود در آیین نامه های فدراسیونها (منطبق با فدراسیونهای جهانی) از جمله: تعریف دقیق، متقن و منسجم از "تبانی در نتیجه بازی" همراه با تعیین مصادیق آن با تاکید بر توسعه صلاحیت موضوعی و صلاحیت شخصی فدراسیونها در امر مذکور؛ ایجاد یک معیار و "استاندارد اثبات" فراگیر برای اثبات تخلف تبانی و همچنین توسعه دامنه مدارک قابل قبول برای اثبات تبانی همانند رویه دیوان داوری ورزش در پرونده های مختلف از جمله پرونده متالیست و دانیل کولر در استفاده از شاهدان با تاکید بر ناشناس ماندن آنان برای جلوگیری از تبعات احتمالی در پرونده های مورد نظر، همراه با اتخاذ یک رویه دومارحله ای منسجم و توأم از رسیدگیهای انضباطی و کیفری (باملحوظ نظر داشتن شرایط حقوقی آن) نمونه آنچه در یوفا مشاهده می شود، میتواند پیگرد قانونی این پدیده را به طرز مناسبی بهبود بخشد.

ضمن اینکه این پژوهش باملاحظه و مذاقه در اسناد بین المللی، نشان داد اگرچه سازمان ملل متحد (از طریق کنوانسیونهای خود)، کمیته بین المللی المپیک (از طریق آیین نامه های تنظیمی) و دیوان داوری ورزش (با ویژگیهای منحصر بفرد خود در رسیدگی)، چارچوب حقوقی بین المللی مناسبی را در حقوق بین الملل ورزشی ایجاد نموده اند لکن از آنجا که اولاً کنوانسیونهای سازمان ملل به عنوان اسناد مورد پذیرش جهانی بطور خاص نامی از پدیده تبانی در نتیجه بازی به میان نیاورده اند. ثانیاً سایر اسناد اعلامی نیز برای پوشش همه اشکال تبانی در نتیجه بازی کافی نبوده و کنوانسیون مکولین هم هنوز جنبه جهانی نیافته است و ثالثاً دیوان داوری ورزش هم توان اجرایی محدودی داشته و مسئولیت ثانویه دارد. لذا بنظر میرسد پیشنهاد طرح موضوع تبانی در نتیجه بازی بصورت خاص در کنوانسیونهای جهانی زمینه حقوقی مناسبتری را برای برخورد جدی تر با این پدیده فراهم خواهد آورد.

تعارض منافع

تعارض منافع وجود ندارد.

منابع

کتابها

- وکیل، امیرساعد، *حقوق بین الملل ورزش و فوتبال*، (تهران، انتشارات مجد، ۱۳۹۴).

مقالات

- ساداتی فلاح آبادی، سیداشکان، «مبارزه با تبانی در ورزش فوتبال از دیدگاه نظام حقوقی ایران»، نخستین کنفرانس بین المللی و دومین کنفرانس ملی مدیریت، اخلاق و کسب و کار، ۱۳۹۹.
- ملائی، مینا، افروزه، محمدصادق، «شناسایی علل گرایش به تبانی منابع انسانی و راهبردهای مبارزه با آن در ورزش»، مدیریت منابع انسانی در ورزش، شماره ۱ (۱۳۹۹).

اسناد

- مقررات انضباطی فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، ویرایش ۱۳۹۷.

References

Books

- Andreff, Wladimir, *An Economic Roadmap to the Dark Side of Sport*, (Switzerland, Palgrave Pivot Cham. Volume I: Sport Manipulations, 2019). Doi:10.1007/978-3-030-28456-5.
- Haberfeld, M., *Match-Fixing in International Sports*, Dale Sheehan(eds), (Switzerland: Springer International, Cham, 2013). Doi: 10.1007/978-3-319-02582-7.
- Interpol & Ioc, *Handbook on Protecting Sport from Competition Manipulation*, (Lausanne-Switzerland: International Olympic Committee, 2016).
- Siekmann, Robert C. R & Soek, Janwillem, *Lex Sportiva: What is Sports Law?*, (The Hague: ASSER International Sports Law Series, 2012). Doi:10.1007/978-90-6704-829-3.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), *Criminal Law Provisions for the Prosecution of Competition Manipulation*, (Lausanne/Switzerland: the International Olympic Committee Publication, June, 2016a).
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), *Model Criminal Law Provisions for the Prosecution of Competition Manipulation*, (Lausanne/Switzerland: the International Olympic Committee Publication, June, 2016b).

- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), *Legal Approaches to Tackling the Manipulation of Sports Competitions: A Resource Guide*, (Vienna: United Nations Publication, 2021).
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) & International Centre for Sport Security (ICSS), *Resource Guide on Good Practices in the Investigation of Match-Fixing*, (New York: United Nations Publication, August, 2016).
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) & International Olympic Committee (IOC), *Criminalization Approaches to Combat Match-Fixing and Illegal/Irregular Betting: A Global Perspective*, (Vienna/Lausanne: United Nations Publication, July, 2013).
- Vakil, Amirsaed, *International Sports law and Football*, (Tehran: Majd Publication, 2015). [In Persian]

Articles

- Barak, Efraim & Koolaard, Dennis, "Match-fixing. The Aftermath of Pobeda – What have the Past four Years Brought us?", CAS Bulletin, vol.1, (2014).
- Cambridge, Match fixing. In Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus, Cambridge University Press, (2016). Retrieved from : <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/match-fixing>.
- Chappellet, Jean-Loup, "The Olympic Fight against Match-Fixing", Sport in Society, Vol.18, No.10, (2015).
Doi:10.1080/17430437.2015.1034519.
- Diaconu.M, Kuwelkar.S, Kuhn.A, "The Court of Arbitration for Sport Jurisprudence on Match-Fixing: A Legal Update", The International Sports Law Journal, vol.21 (2021).
Doi:10.1007/s40318-021-00181-3.
- Mallaei, Mina, Afroozeh, Mohammad Sadegh, "Identifying Causes of Tendency for Match-fixing using Human Resources and Strategies to Combat it in Sports", Journal of Human Resource Management in Sport, vol1, Vol.8, No.1, (2021). **[In Persian]**
- Moriconi, Marcelo, "Deconstructing Match-Fixing: A Holistic Framework for Sport Integrity Policies", Crime, Law and Social Change, published online: 03 March, (2020). Doi:10.1007/s10611-020-09892-4.
- Palermo, Giulio, Williams, Bryce, "Match-Fixing and the Evolution of CAS Jurisprudence", CAS Bulletin, vol.2, (2018).
- Park, Jae-Hyeon , Choi, Chang-Hwan, Yoon, Jiwun , Girginov, Vassil, "How should Sports Match-Fixing be Classified?", Cogent Social Sciences, 5:1, (2019). Doi:10.1080/23311886.2019.1573595.
- Primorac, Damir & Pilić, Marko, "SUZBIJANJE MANIPULACIJE SPoRTSKIM NATJECANJIMA PREMA KoNVENCIJI VIJEĆA EURoPE CETS BRoJ 215", Zbornik radova Pravnog Fakulteta u Splitu, vol.57, (2020). Doi:10.31141/zrpf.2020.57.136.353.

- Sadati Fallahabadi, Sayed Ashkan, " Combating collusion in football from the perspective of Iran's legal system", The first international conference and the second national conference on management, ethics and business, (2021). [In Persian]
- Silvero, Emilio García, "The Match-Fixing Eligibility Criteria in UEFA Competitions: An Overview of CAS Case Law", CAS Bulletin, vol.1, (2018).
- Sportradar AG," Betting Corruption and Match-Fixing in 2022: A Review by Sportradar Integrity Services", (March 2023).
- Tak, Minhyeok, Sam, Michael P, Jackson, Steven J, "The Problems and Causes of Match-Fixing: are Legal Sports Betting Regimes to Blame?", Journal of Criminological Research, Policy and Practice, Vol.4, Issue:1, March(2018). Doi:10.1108/JCRPP-01-2018-0006.
- Tak,Minhyeok, Sam,Michael P., Choi,Chang-Hwan, "Too much at Stake to Uphold Sport Integrity? High-Performance Athletes' Involvement in Match-Fixing" , Crime, Law and Social Change, vol.74, (2020). Doi:10.1007/s10611-020-09887-1.

Documents

- Council of Europe Treaty Series (CETS), No.215 (2014). Council of Europe Convention on the Manipulation of Sports Competitions.
- Fédération Internationale de Football Association (FIFA) Code of Ethics, 2020 Edition.
- Fédération Internationale de Football Association (FIFA) Disciplinary Cod, 2019 Edition.
- International Olympic Committee (IOC), Code of Ethics and other texts, (2022) Edition.
- International Olympic Committee (IOC), Olympic Charter, (2021) Edition, October.
- Tennis Anti-Corruption Program (TACP), 2018.
- Union of European Football Association (UEFA) Disciplinary Regulations, 2022 Edition.
- Union of European Football Association (UEFA) Statutes, April 2017 Edition.

Cases

- Amos Adamu v. Fédération Internationale de Football Association (FIFA), (2011), CAS A/2426.
- Daniel Köllerer v. Association of Tennis Professionals, Women's Tennis Association, International Tennis Federation & Grand Slam Committee, (2011), CAS A/2490.
- David Savic v. Professional Tennis Integrity Officers (PTIOs), (2011), CAS A/2621.
- Fenerbahçe Spor Kulübü v. Union of European Football Association (UEFA), (2013), CAS A/3256.
- FK Pobeda, Aleksandar Zabrcanec, Nikolce Zdraveski v. Union of European Football Association (UEFA), (2009), CAS A/1920.

- Fulvio Fantoni & Claudio Nunes v. European Bridge League (EBL), (2016), CAS A/4783.
- Klubi Sportiv Skënderbeu v. Union Européenne de Football Association (UEFA), (2016), CAS A/4650.
- KS Skënderbeu v. Union des Associations Européennes de Football (UEFA), (2018), CAS A/5734.
- Mohammad Asif v. International Cricket Council (ICC), (2011), CAS A/2362.
- Norbert Mészáros (N.) & Vukasin Poleksic (V.) v. Union of European Football Association (UEFA), (2010), CAS A/2266.
- Oleg Oriekhov v. Union of European Football Association (UEFA), (2010), CAS A/2172.
- Olympiakos Volou FC v. Union of European Football Association (UEFA), (2011), CAS A/2528.
- Public Joint-Stock Company “Football Club Metalist” v. Union des Associations Européennes de Football (UEFA), (2013), CAS A/3297.
- Salman Butt v. International Cricket Council (ICC), (2011), CAS A/2364.
- Sivasspor Kulübü v. Union of European Football Association (UEFA), (2014), CAS A/3625.
- Vsl Pakruojo FK, Darius Jankauskas, Arnas Mikaitis, Sigitas Olberkis, Valdas Pocvicius, Alfredas Skroblas, Donatas Strockis, Diogo Gouveia Miranda, C.H. Alexandru, Taras Michailiuk v. Lithuanian Football Federation, (2015), CAS 2015/A/4351.